

Prostat Ameliyatı Öncesi Hemşirelik Bakımı

Yrd.Doç.Dr.Sevban ARSLAN

İçerik:

1. Ameliyat gecesine kadar olan hazırlık
2. Ameliyattan önceki gece hazırlığı
3. Ameliyat günü hazırlık

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Hastanın cerrahi kliniğe yatırılmasıyla başlayan ameliyat öncesi hazırlık ve bakım:

- Psikolojik hazırlık
- Fizyolojik hazırlık
- Yasal hazırlık
- Ameliyat öncesi eğitim

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Hasta, ameliyat öncesi tedavi ve bakım gereksinimine bağlı olarak, kliniğe birkaç gün önce yatırılabilceği gibi, birkaç hafta önce de yatırılabilir.

- (Beslenme bozukluğu, sıvı-elektrolit dengesizlikleri vb. düzeltmek için)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Bu dönemde hastanın durumunun iyi bir şekilde değerlendirilebilmesi, ameliyat öncesi ve sonrası dönemde ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin verilerin toplanmasına bağlıdır

Bu veriler;

Hasta dosyasından

Laboratuvar testlerinden

Hasta yakınlarından ve hastayla yapılan görüşmeden

elde edilebilir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

Ameliyat, hasta için sadece fizyolojik stres kaynağı olmayıp aynı zamanda güçlü bir psikolojik stres kaynağıdır.

- Bu nedenle hastanın ameliyat öncesi psikolojik hazırlığı, fizyolojik hazırlığı kadar önemlidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Hastalar ameliyatın kendileri için yararlı olduğunu kabul etseler de, ameliyatın risklerinden korkarlar. Ameliyat öncesindeki anksiyete nedenlerinin en önemlilerinden birisi, **bilinmeyen korkusudur.**

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

Bu yüzden hastalar, ameliyat sonrası döneme ait ağrı, aktivite düzeyi, egzersizler, olası komplikasyonlar, ameliyat bölgesinin bakımı, uygulanacak cerrahi yöntem, hastanede yatış süresi, taburculuk ve sonrası eğitim hakkında bilgiye gereksinim duyarlar.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Hemşireler hasta ve ailesine, ameliyat öncesi, sırası ve sonrası dönem hakkında bilgi vererek anksiyetelerini azaltmalıdır (*Bickert ve Frickel 2002*)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Ameliyat öncesi hasta eğitimi hastanın anksiyetesini azaltıp, ağrı kontrolüne yardım eder (*Jurf ve Nirschl 1993*).

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Ülkemizde ameliyat öncesi eğitimin anksiyete üzerine etkisini inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Planlı eğitimin anksiyeteyi azalttığı bilinmektedir.

(Bölükbaş 1991; Karayurt 1998; Koca 1998)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

Yapılan bir başka çalışmada;
Hastanın hemşire ile ameliyathaneye
götürülmesi ve getirilmesi,
ameliyattan gelen hastaya pozisyon
verilmesi gibi hastaya psikolojik destek
sağlamada önemli olan bağımsız hemşirelik
işlevlerinin, istenen düzeyde olmadığı
gösterilmiştir(*Acaroğlu ve Aksoy 1990*)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

Bayraktar ve Eroğlu (1995)

çalışmalarında, hastaların %62'sinin derin solunum, öksürük, %48'inin yatak içi egzersizler konusunda hiç bilgi almadığı, bilgi alanların da yetersiz bilgi sahibi oldukları ve egzersizleri tekniğine uygun yapmadıklarını saptamışlardır.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Ameliyat öncesi anksiyeteyi azaltmak için hemşirelik girişimi olarak tamamlayıcı tedaviler de kullanılabilir
(Cooke ve ark.2005; Wang ve ark.2002; Yung ve ark.2002;Movaffaghi ve ark.2006)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Psikolojik Hazırlık

- Ürogenital sistem ameliyatı olacak erkek hastaların anksiyetesini azaltmada müziğin etkisinin incelendiği çalışmada; deney grubundaki hastaların anksiyete düzeylerinin anlamlı şekilde düştüğü saptanmıştır(*Arslan ve ark.2008*)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Unutmayınız

- Ameliyata ilişkin korkular her zaman ameliyatın büyüklüğü ile orantılı değildir.
- Ameliyatın küçük olması hastanın daha az korkmasını ya da korkmamasını gerektirmez.!!!

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Fizyolojik hazırlık

- Ameliyat riskini en aza indirebilmek için hastanın genel sağlık durumu mümkün olan en iyi düzeye getirilmelidir.
- Ameliyat öncesinde hastanın sağlık durumu, iyi bir fizyolojik değerlendirmeye belirlenebilir

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

- ✓ Yaş
- ✓ Ağrı
- ✓ Beslenme durumu
- ✓ Enfeksiyon
- ✓ Sıvı-elektrolit dengesi
- ✓ Kardiyovasküler
- ✓ Pulmoner fonksiyon

- ✓ GİS fonksiyonları
- ✓ Karaciğer fonksiyonu
- ✓ Endokrin fonksiyon
- ✓ Nörolojik fonksiyon
- ✓ Hematolojik
- ✓ Renal fonksiyon
- ✓ İlaçlar

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Yaş

Yaşlıların ameliyat riski yüksektir. Yaşlı kişilerin kardiyovasküler, pulmoner ve renal sistemlerinde gelişen fizyolojik değişiklikler, ameliyat sonucunu etkileyebilir

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Ağrı

- Ağrı önemli bir fizyolojik belirleyicidir ve dikkatli bir şekilde izlenilmelidir. Hemşire, hastadan ağrının nasıl başladığını, nasıl azaldığını, ağrı düzenini (sürekli-aralıklı) tanımlamasını istemelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Beslenme

- Protein, demir ve vitamin yönünden yetersiz beslenmiş olmak
- Şişmanlık

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Enfeksiyon

- Her enfeksiyon, basit bir soğuk algınlığı bile ameliyatı kötü yönde etkileyebilir. Bu nedenle cerrah ve hemşire hapşırık, öksürük, boğaz yangısı, yüksek ateş ve deri lezyonları gibi bulguları enfeksiyon yönünden değerlendirilmelidir

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Sıvı elektrolit dengesi

- Sıvı-elektrolit dengesizlikleri, bedendeki tüm sistemleri etkileme özelliğine sahip olduğundan, ameliyat olacak hasta için risk faktörüdür.
- Ameliyat öncesi dönemde dengesizlikleri kesinlikle düzeltilmelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

İlaçlar

Ameliyattan önce hastanın kullandığı bitkisel ve tıbbi ilaçlar incelenmelidir. Bitkisel ilaç kullanımına,olası etkileşimleri ve komplikasyonları önlemek için, ameliyattan en az 2-3 hafta önce ara verilmesi gerektiği bildirilmektedir

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

İlaçlar

Ameliyat sırası ve sonrasında gelişebilecek aşırı kanamaları önlemek için aspirin, nonsteroid antienflamatuvar ilaçlar ve trombosit inhibitörleri, ameliyattan 10-14 gün önce bırakılmalıdır(*Ucuzal ve Kanan*)

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

İlaçlar

Diyabetik hastalarda laktik asidoz riskini azaltmak için, ameliyattan 48 saat önce metformin alımı durdurulmalıdır.

Diüretikler dışında, tansiyon, kalp ve anti nöbet ilaçları ameliyat sabahı alınmalıdır

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Kardiyovasküler fonksiyon

- Hastalar; kan basıncı, nabız hızı ve ritmi, ödem, ekstremitelerde ısı ve renk değişimi, halsizlik ve nefes darlığı yönünden değerlendirilmelidir
- EKG, santral venöz basınç, eritrosit sayımı, hemoglobin, hematokrit, serum Na^+ ve K^+ değerlerine bakılır

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Pulmoner fonksiyon

Pulmoner hastalıklar ameliyat riskini **artırırlar** ve pulmoner enfeksiyonların gelişmesine neden olurlar.

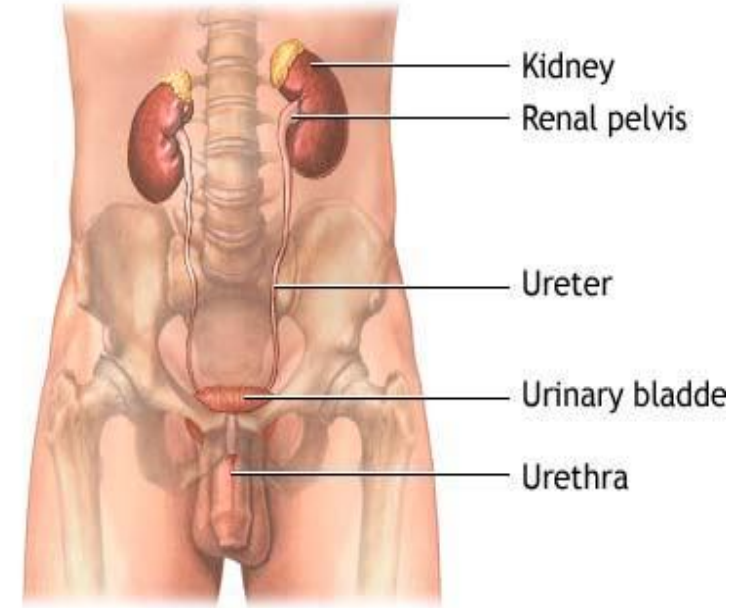
Pulmoner fonksiyon bozukluklarını saptayabilmek için hasta; **nefes darlığı, hırıltılı solunum, çomak parmak, göğüs ağrısı ve balgam çıkarması** yönünden gözlenmelidir

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Renal fonksiyon

- Ameliyat öncesinde renal fonksiyonun değerlendirilmesi için idrar tetkiki ve kan üre nitrojeni (BUN) ya da nonprotein nitrojen (NPN) testleri yapılır
- Böbrek fonksiyon testlerine bakılır

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

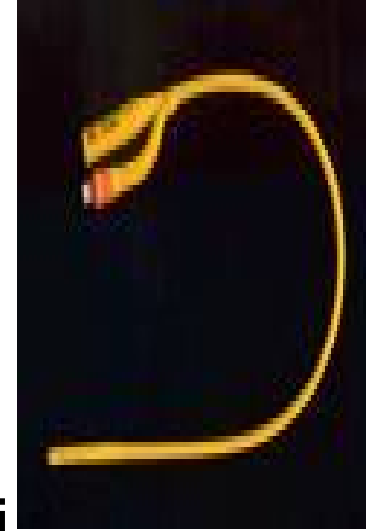
FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Prostatektomi uygulanacak hastalarda ameliyat öncesi tanılama sırasında hemşire, hastanın günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirebilme durumunu, idrar atımını başlatma yeteneğini, varolan üriner sorunlarını sırt ve yan ağrısı, alt abdominal veya suprapubik bölgede rahatsızlık hissetme ve cinsel aktivite ile ilgili değişiklik deneyimleme durumunu belirlemelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

- Hastanın ameliyat öncesinde mesane ile ilgili rahatsızlığı var ise, yatak istirahatine alınarak mesane distansiyonu açısından izlenmeli, analjezik ajanlar verilmeli ve gerekli ise (üriner retansiyonu varsa) kateterizasyon sağlanmalıdır (*Smeltzer ve ark 2008*).

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Ameliyat sonrası foley ya da üriner kateterlerin kullanımı ve bakımı hakkında hastaların ve yakınlarının eğitimi, ameliyat öncesi bakımın önemli bir bölümünü oluşturur.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

- Kateter bakımının nasıl olduğu,

ağrılar için ilaç kullanılacağı,

dikkat edecekleri noktalar

hakkında bilgi verilmelidir.

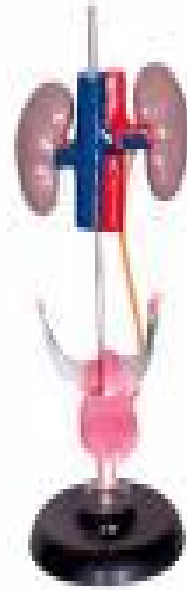

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

- Öncelikle hastanın bu konudaki bilgi düzeyi belirlenmeli ve bilgilendirme hastanın gereksinimlerine göre ayarlanmalıdır (*Ucuzal ve Kanan 2008*).

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

- Hemşire hastaya, ameliyatın etkileyeceği yapıların anatomisi ve onların ürogenital sistemdeki fonksiyonları hakkında görsel eğitim araçlarını kullanarak bilgi verebilir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Gastrointestinal fonksiyon

- Hastanın kusması, kusmuğun kanlı ya da yeşil olması, bağırsak alışkanlıklarında değişiklik, rektal yolla kanama ve kabızlık öyküsünün olup olmadığı değerlendirilmelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Karaciğer fonksiyonu

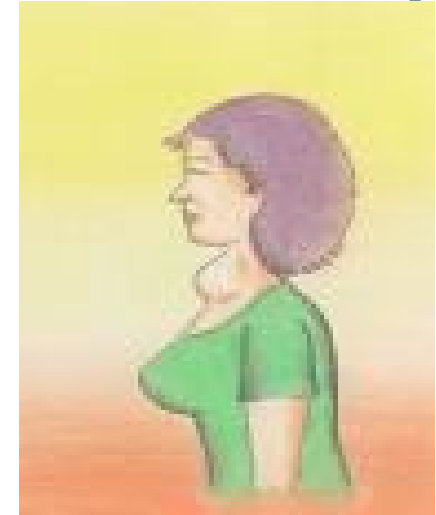
- Karaciğer fonksiyonları yetersizse, yara iyileşmesi gecikir ve enfeksiyon riski artar
- Bu nedenle alkolizm hikayesi olan ya da batnında asit bulunan hastalar karaciğer fonksiyonları yönünden dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Endokrin fonksiyon

- **Hipertroidizm**, ameliyat sırasında ve sonrasında tiroid krizine, **hipotroidizm** ise anestezi sırasında hipotansiyon ve kardiyak arreste neden olabilir
- Kontrol altına alınmamış **diyabetes mellituslu** hastalarda yara zor iyileşir ve enfeksiyon kolay gelişir

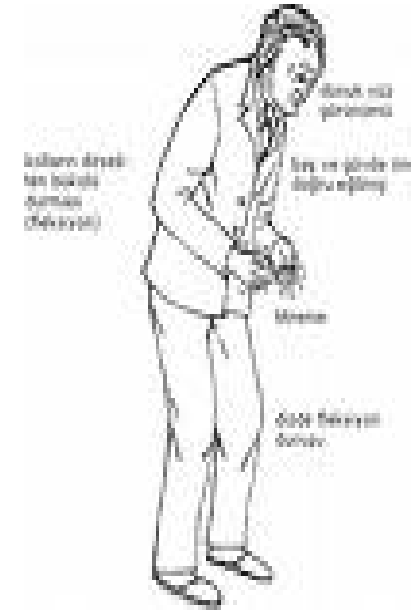

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Nörolojik fonksiyon

- Anestetik ve analjezikler santral sinir sistemini etkileyeceğinden, bu ilaçlara karşı oluşabilecek reaksiyonların önceden saptanması gerekir.
- Epilepsi ve parkinson, ameliyat riskini artıran ciddi nörolojik durumlar arasında yer alır.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

FİZYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Hematolojik fonksiyon

- Ameliyat, pıhtılaşma sorunu olan hastalarda kanama ve şok riskini önemli ölçüde artırır.
- Bu nedenle hasta hematolojik yönden dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

Yasal hazırlık

- Ameliyat olacak her hastadan, ameliyat küçük bile olsa kesinlikle imzalı ameliyat izni alınmalıdır.
- Yazılı ameliyat izni hem hasta hem de sağlık ekibi için yasal güvencedir.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

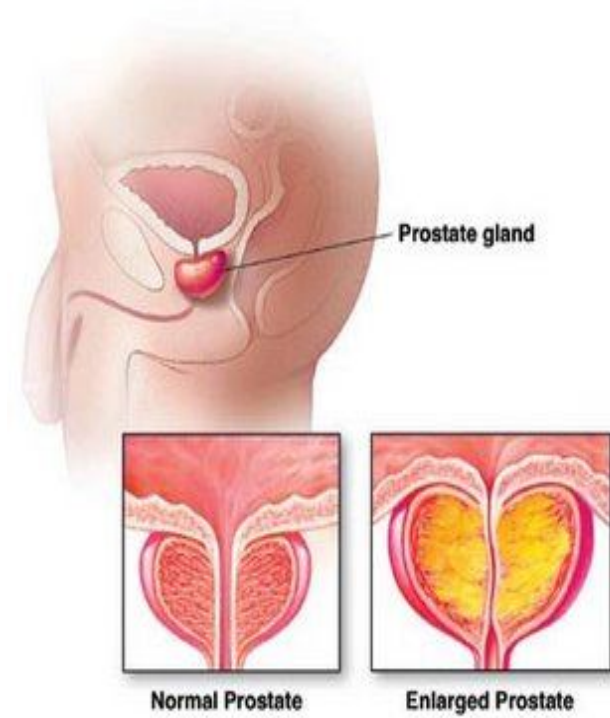
Yasal hazırlık

- Erişkin hastalar bilinçleri açıksa, ameliyat izinlerini imzalayabilirler.
- Bilinci açık olmayan ve 18 yaşından küçük olan hastaların ameliyat izinleri aileleri/yakınları tarafından imzalanır.

1-Ameliyat Gecesine Kadar Olan Hazırlık

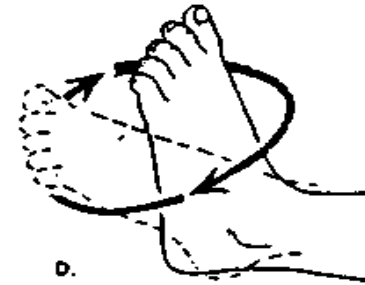
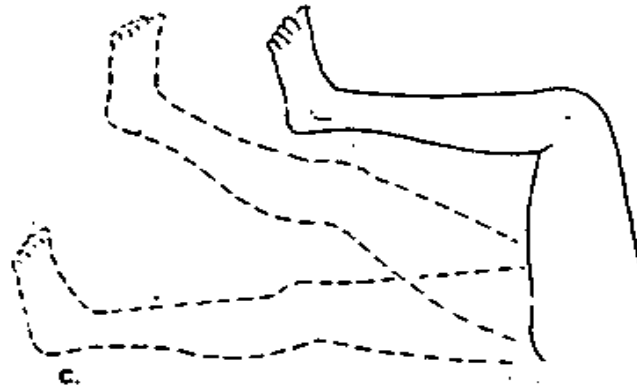
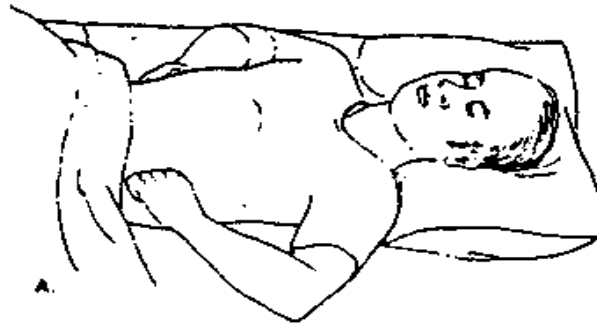
Ameliyat öncesi eğitim

- ❖ Derin solunum egzersizleri
- ❖ Öksürük egzersizleri
- ❖ Dönme ve ekstremitte egzersizleri

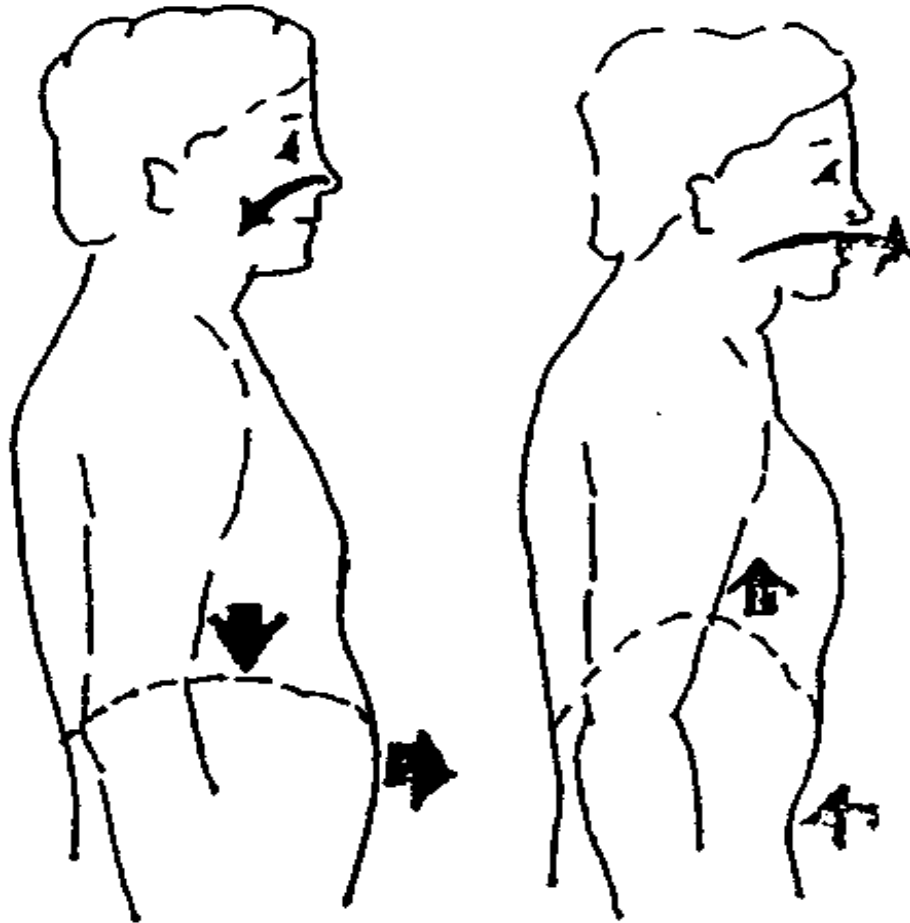

Derin Solunum-Öksürük, Dönme ve ekstremitte egzersizleri;

110

Diyafragmatik solunum

2-Ameliyattan Önceki Gece Hazırlığı

- Ameliyat gününün belirlenmesi, hastanın endişe ve korkusunu artırırken, **bakıma katılımlında, söylenenleri algılama ve uygulamada** yetersizliklere neden olabilir. Bu nedenle söylenenleri hastaların doğru ve tam anladığının belirlenmesi önemlidir.

2-Ameliyattan Önceki Gece Hazırlığı

- Ameliyattan önceki gece hazırlığı;
- Cilt hazırlığı
- Gastrointestinal sistem hazırlığı
- Anestezi hazırlığı
- İstirahat ve uykunun sağlanmasını içerir.

3-Ameliyat Günü Hazırlığı

- ☐ Hastaya ve yakınlarına bilgi veriniz.
- ☐ Hastanın aç olup olmadığını kontrol ediniz
- ☐ Hastanın bağırsak temizliğinin yapıp yapılmadığını kontrol ediniz
- ☐ Oral verilmesi gereken ve önemli olan ilaçlarını çok az bir su ile içiriniz

3-Ameliyat Günü Hazırlığı

- ☐ Hastaya sigara içmemesini ve servisten uzaklaşmamasını söyleyiniz.
- ☐ Diyabet veya kalp hastalığı olan ve ameliyat süresince alması istenen ilaçlı mayi tedavisini (insülinli mayi vb.) hazırlayınız
- ☐ Hastanın yaşam bulgularını alıp kayıt ediniz, anormal bir durum varsa hekime haber veriniz.
- ☐ Ameliyat bölgesinin tıraş olup olmadığını (isteniyorsa) kontrol ediniz.

3-Ameliyat Günü Hazırlığı

- ❑ IV sıvı uygulanması gibi özel bir durum varsa bunları uygulayınız
- ❑ Hastanın idrarını yapmasını söyleyiniz
- ❑ Üriner kateteri olan hastanın idrar torbasının boş olması sağlanır.
- ❑ Hastaya kan istemi yapılmışsa kanının hazır olup olmadığını kontrol ediniz
- ❑ Hastaya dişlerini fırçalamasını, takma dişleri varsa çıkartmasını söyler.

3-Ameliyat Günü Hazırlığı

- ❑ Hastanın takıları ve parası varsa bunlar hasta yakınlarına teslim edilir
- ❑ Hastanın ameliyat gömleğini ve istem varsa varis çoraplarını giymesine yardımcı olur
- ❑ Order edilmişse premedikasyon uygulanır
- ❑ Hasta, dosyası, ilaçları, malzemeleri ve mayileriyle birlikte sedyeyle ameliyathaneye gönderilir

Hastaların iyi bir ameliyat öncesi
hazırlıkla
komplikasyonsuz, başarılı
ameliyatlara geçirmeleri dileğiyle

